

Követelés érvényesítése komfortlevél alapján

Egy precedens értékű választottbírósági ítélet margójára

Követelés érvényesítése komfortlevél alapján. Egy precedens értékű választottbírósági ítélet margójára.

„Iure nostro est potestati creditorum relicto reo eligendi fideiussores” (C.8.40.5.) Vagyis „jogunk szerint a hitelezőnek hatalmában áll az adósságot mellőzve a fideiussorokat választani”. Valószínűleg ez az elv vezetheti a gazdaság legerősebb pénzügyi szegmenseit, amikor egy vállalati finanszírozás „biztosítékként” a tulajdonos anyavállalattól un. „komfortlevél” kiállítását várják el. Egy nemrégiben született jelentős precedens értékű választottbírósági ítélet, azonban könnyen bizonytalanná teheti ennek a magyar polgári jogtól idegen intézménynek az alkalmazhatóságát.

Csak a saját praxisunk tapasztalatai alapján állíthatjuk, hogy a Magyarországon megtelepedett külföldi tulajdonú pénzügyi intézetek előszeretettel alkalmazzák ezt a kétes értékű jogintézményt kvázi szerződést biztosító mellékkötelezettségként milliárdos ügyleteknél, anélkül hogy a háttérben dolgozó (elsősorban külföldi) jogi szakértők idejében felhívnák a figyelmet arra, hogy kizárólag azért mert egy jogintézmény divatos az angolszász üzleti jogban, attól nem biztos hogy a magyar polgári jogban kikényszeríthető is lesz.

Talán a jelen cikk is felhívja a figyelmet arra, hogy a divatos jogi frencsájszok követése alapján a nemzetközi jogi „nagyüzemként” működő többnyelvű nemzetközi ügyvédi irodák mellett a pénzügyi intézeteknek célszerű lenne a szerényebb magyar környezetben szocializálódni, de a magyar jog alapjaiban tájékozott ügyvédek véleményét is figyelembe venni.

Ügyvédi Társulásunk alperesi képviselőként járt el a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Kamara Mellett Szervezett Állandó Választottbíróság előtt egy több mint kétmilliárd forint pertárgy értékű ügyben, melyben a Választottbíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia: a felperesi pénzügyi intézetek alapozhatják-e követelésüket az alperes által kiállított komfortlevelekre, így alkalmazni kell-e a szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére vonatkozó Ptk.-beli szabályokat is?

Mielőtt azonban rátérünk a konkrét ítélet elemzésére, ejtsünk néhány szót magáról a jogintézményről:

Mi is az a komfortlevél? Az angolszász eredetű jogintézménynek tételes jogunkban definíciója nincsen, és arra a jogirodalom sem ad egyértelmű definíciót. A 90-es években e meglehetősen szolgai módon átvett angolszász szerződési gyakorlatban a komfortlevél olyan egyoldalú nyilatkozatot jelent az anyavállalat részéről, melyben kötelezettséget vállal a pénzügyi intézet felé arra vonatkozóan, hogy a pénzügyi intézettel szerződéses kapcsolatban álló leányvállalata kizárólagos tulajdonosaként minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében,

hogyan a leányvállalat a szerződést – mely általában hitel-, vagy kölcsönszerződés – teljesíteni tudja.

A konkrét ügyben is hasonló volt az anyavállalat által aláírt komfortlevelek tartalma, azzal az eltéréssel, hogy az anyavállalat az általános kötelezettségvállaláson túl nevesített konkrét kötelezettségeket is vállalt (pl. tulajdonosváltás pénzintézettel történő egyeztetése, osztalékfizetési tilalom, stb.).

Az ügy rövid tényállása a következő: fizetési képtelensége miatt az adós leányvállalat felszámolás alá került, ezért a komfortlevelekben foglaltak megszegésére és a Ptk. 318. §-ára hivatkozással a pénzintézet felperesként szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránt keresetet terjesztett elő a volt anyavállalatokkal szemben, a leányvállalat által vissza nem fizetett kölcsöntartozás és járulékaik erejéig. A felperes keresetében a Ptk. 199. §-ára, és arra hivatkozott, hogy a komfortlevélre, mint egyoldalú nyilatkozatra a szerződésekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, hivatkozott továbbá a komfortlevélben vállalt kötelezettségek számonkérhetőségének alátámasztásaképpen a nemzetközi banki és kereskedelmi szokásokra, valamint az anyavállalatot a komfortlevél alapján elmarasztaló külföldi bírósági döntésekre.

Az alperesek (a leányvállalat két korábbi tulajdonosa) jogi képviselőjeként azzal védekeztek ugyancsak a Ptk. 199. §-ára hivatkozva, hogy a szerződésekre vonatkozó szabályok alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha olyan egyoldalú nyilatkozat rögzíti a kötelezettségvállalást, amely kötelelemkeletkeztető joghatású, azaz jogszabály kifejezetten ilyenként nevesíti. Mivel a komfortlevél nem jogszabályban nevesített kötelelemkeletkeztető hatású egyoldalú nyilatkozat, az abban foglaltak megsértése nem alapozhat meg szerződésszegést, így jogalapként a szerződésszegéssel okozott kárra vonatkozó Ptk. rendelkezések sem alkalmazhatóak. Bár kétségtelen tény, hogy a nemzetközi joggyakorlat ismert olyan eseteket, amelynek során a kiállító a komfort levél alapján teljesített a jogosult javára, azonban ezekben az esetekben a komfortlevél alapján a kiállítók a jó hírük védelme érdekében teljesítették a követelést. A komfortlevél ezen jellegét támasztotta alá pl. az angol bíróság álláspontja is, mely a *Kleinswort Benson vs. Malaysia Mining Corporation Berhad* ügyben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a komfortlevélből nem származik jogi, csak erkölcsi köteletség.

A neves jogi szaktekintélyekből álló választottbírói tanács megvizsgálta mind a komfortlevélre vonatkozó hazai jogi szabályozást, mind a nemzetközi banki és kereskedelmi gyakorlatot, azonban nem találta alaposnak a felperesnek a komfortlevelek szerződésként történő figyelembevételére vonatkozó hivatkozását. Leszögezte, hogy nincs egyöntetű álláspont a komfortlevelek nemzetközi megítélésében sem, és „ha lenne, az sem nyújthatna alapot a magyar jogszabályok felülbírálására, csak esetleg az értelmezésben nyújtana segítséget. [...] a perben a magyar jog az irányadó jog. A Ptk. 199 §-a azt mondja ki, hogy egyoldalú nyilatkozatokból csak jogszabályban megállapított esetekben keletkezik jogosultság. A komfortlevelek nem tartoznak ezen jogszabályban megállapított esetek közé. A Választottbírói álláspontja szerint a Ptk. helyes értelmezése arra a következtetésre vezet, hogy a komfortlevelek, mint egyoldalú nyilatkozatok nem keletkeztetnek jogosultságot.”

Az ítélet nyilvánvalóvá teszi, hogy a komfortlevelekre a szerződésekre vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak. A fentiek fényében igen kétséges, hogy be tud-e tölteni jogunkban biztosíték szerepet a komfortlevél, és igaznak érezzük a választottbírói ítélet indokolásában is idézett, amerikai tanulmányban (Fionna Tsu, *Analyzing Comfort Letters: The Brazilian Legal Perspective*, 13 *Law and Business Review of the Americas*, Winter 2007, 167-168. oldalon) megjelent megállapítást a komfortlevél gyakorlati természetét illetően, mely szerint: „a komfortlevél a banki gyakorlatban egy kompromisszum eredménye, mely akkor jön létre, ha a kölcsönzőnek nem sikerül ennél egyértelműbb garanciát kapni; és a komfortlevél kibocsátása után mindkét fél abban reménykedik, hogy a bíróság majd az ő javára dönt, ha problémák jelentkeznek”.

A Választottbírói precedens értékű ítélete alapján azt tudjuk tanácsolni azoknak a hitelezőknek, akik ma is komfortlevelek alapján várják el adósaik tulajdonosainak feltétel nélküli teljesítését, hogy komfortleveleiket igyekezzenek mielőbb kezesi nyilatkozatokra kicserélni, hogy zárásként ismét csak a római jogot idézzük Ulpianus szavaival:” *Et generaliter omnium obligationum fideiussorem accipi posse nemini dubium est*” („és egyáltalán: senki előtt sem kétséges mindenféle kötelelemnél lehet kezeset alkalmazni”

Dr. Szabó Iván ügyvéd

Dr. Papik Dénes ügyvéd